

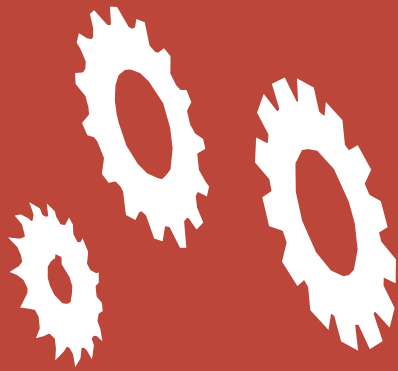
KESKI-SUOMEN
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

2|2020

KESKI-SUOMEN
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

2|2020

KUVAT JA GRAAFINEN SUUNNITTELU **JAN LUSTIG**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

SISÄLLYSLUETTELO

MAAKUNNAN TILA JA NÄKYMÄT	4
YLEISKUVA ALUEEN TILANTEESTA JA NÄKYMISTÄ HUOMIOIDEN KORONAKRIISIN VAIKUTUKSET	4
ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT.....	5
TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT	9
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT.....	10

MAAKUNNAN TILA JA NÄKYMÄT

Eija Heinonen

Strategiapäällikkö

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

KESKI-SUOMI

Keski-Suomessa asui vuoden 2019 lopussa 275 104 henkilöä. Viime vuoden elokuusta lisäystä oli 3 000 henkilöä. Vuoden 2020 elokuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 17 035.

YLEISKUVA ALUEEN TILANTEESTA JA NÄKYMISTÄ HUOMIOIDEN KORONAKRIISIN VAIKUTUKSET

Avoimia kysymyksiä ja huolenaiheita on riittävästi tälle ja tuleville vuosille pohdittavaksi. Miten ympärillämme tapahtuvat muutokset muutaman vuoden kuluttua realisoituvat. Paljonko epävarmuutta yhteiskunta sietää. Mitä tarkoittaa yhdyskuntarakenteen kannalta mahdollinen monipaikkaisuuden lisääminen. Entä lisääntykö etätö pysyvästi ja miten se vaikuttaa kasvukeskusten lähiympäristöihin. Miten vaikuttaa nuorten oppimiseen ja työssä oppimiseen mahdollinen siirtyminen etäopetukseen vielä nykyistä enemmän määrin. Nuorten työmarkkinoille kiinnittymisen kannalta korona-aika on todella huolestuttavaa.

UPM:n Säynätsalon vaneritehdas lopetti toimintansa ja Kaipolan paperitehdas lakkautetaan nopealla aikataululla, matkailusta kuuluu huonoja; kotimainen matkailu ei riitä korvaamaan ulkomaista matkailua. Teknologiateollisuuteen odotetaan huonoja uutisia. Miten käy viljantuotannon ilmastonmuutoksen tuodessa yllättäviä sääilmiöitä. Työttömyys on korkealla tasolla, muuttuvatko lomautukset pitkittyväksi työttömyydeksi.

Maailmankaupan ja teollisuuden ostopääallikköidensä mukaan maailmantalouden elpyminen on jo alkanut, todetaan mm. OP-ekonomistien talousnäkymissä syyskuussa. Toipuminen on kuitenkin hidasta. Keski-Suomi ei hurjista työttömyyslukuista huolimatta ole ollut pahimpia kärsijöitä. Elämä jatkuu juuri nyt kohtuullisin odotuksin. Työttömyys alenee reippaasti. Avoimia työpaikkoja on yllättävänkin paljon. Opiskelijat ja koululaiset pääsivät aloittamaan koulunsa pääsääntöisesti lähiopetuksessa. Keski-Suomen työllisyysaste kääntyi ennustetun taantuman ja koronan seurauksena pois kasvu-uralta ollen vuoden 2020 toisella neljänneksellä 68 %, kun se vastaavasti oli vuotta aikaisemmin 71,2 %.

Yleiskuvaa luonnehtii myös se, että samaan aikaan, kun varaudutaan tuleviin koronahaasteisiin, pitäisi olla voimavaroja suunnitella tulevaisuutta pidemmällä aikajänteellä. Keski-Suomen selviytymissuunnitelmassa haetaan keinoja ennakoitaksemme tulevaa. Osaamisen turvaaminen, työpaikkojen turvaaminen ja tulevaisuuden menestystarinoiden tukeminen ovat siinä ajankohdaisia. Nyt tarvitaan näkemystä ja uskallusta tarttua tulevaisuuden mahdollisuuksiin.

Liikenneväylät ja liikenne luovat elinvoimaisen elinkeinoelämän perustaa. Koronan aiheuttama matkustajamäärien vähentyminen on vaikuttanut joukkoliikenteen tarjontaan. Erityisesti maaseutumaisten kuntien välisiä markkinaehtoisia linja-autoliikenteen vuoroja sekä markkinaehtoisia vuoroja maaseutumaisista kunnista Jyväskylään on lakannut kevään ja kesän 2020 aikana useampia. Maaseutumaisten kuntien välisissä vuoroissa samoin kuin maaseutumaisten ja Jyväskylän välisissä vuoroissa oli matkustajamäärissä nähtävissä laskua jo ennen koronaa. Korona on näin ollen voimistanut em. vuorojen välistä matkustajamäärien vähentymistä. Tavoitteena on kuitenkin säilyttää peruspalvelutason kannalta tärkeimmät vuorot, jotta voidaan turvata mahdollisuus joukkoliikenteen käyttöön eri alueilla. Etätyöskentelyllä ja etäopiskelulla on suora vaikutus joukkoliikenteen matkustajamääriin ja samalla kun liikkuminen joukkoliikenteessä on koronan myötä muutenkin vähentynyt, tulevat syksy ja talvi näyttämään, miten matkustajamäärät riittävät ylläpitämään nykyistä liikennetarjontaa. ELY-keskus pyrkii mahdollisuuksien mukaan tukemaan liikennöitsijöitä mm. lippukompensaatiolla tulevan syksyn osalta.

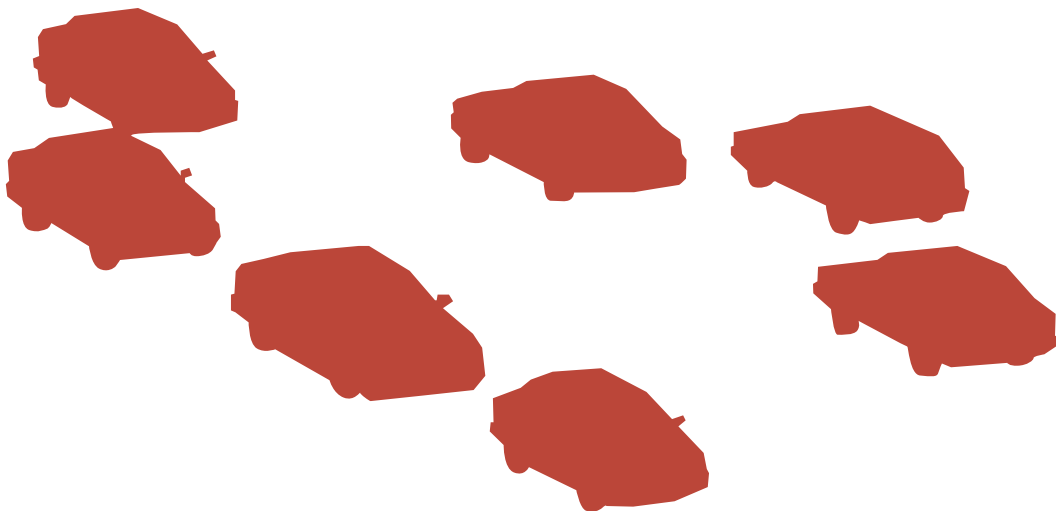
Kevään 2020 laajamittaisella etätyöllä ja opiskelulla oli sillä selkeä vaikutus myös pyöräliikenteen määriin. Pyöräliikenteen määrät eivät ole täysin palautuneet aiempien vuosien tasolle kesäkuukausinakaan. Matkakeskuksen pyöräliikenteen

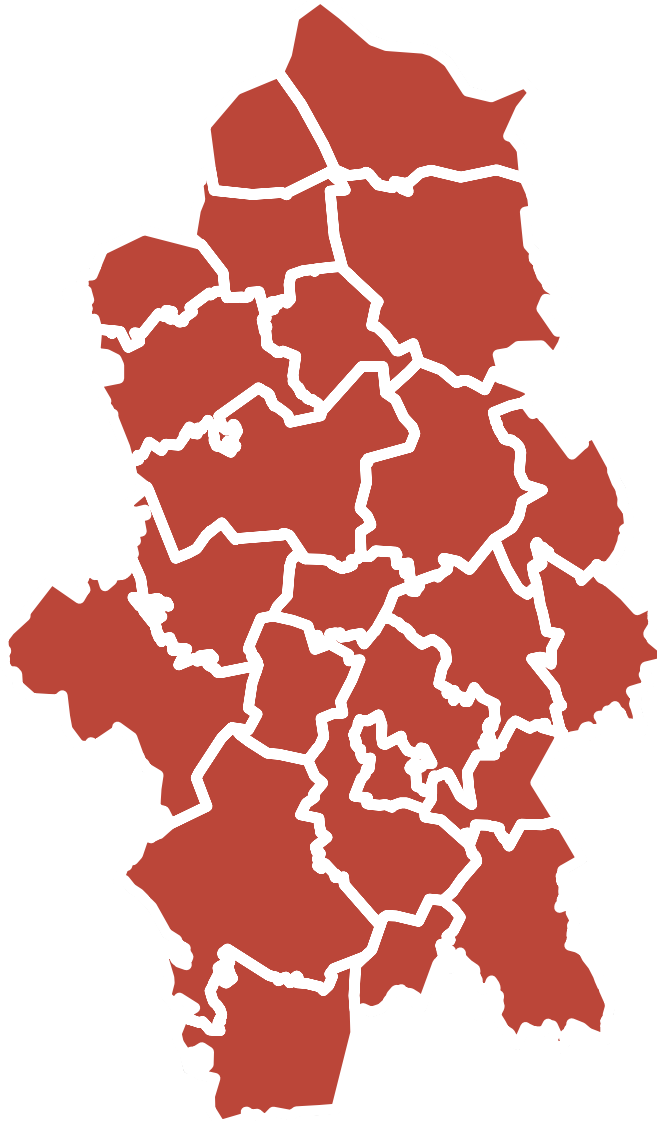
seurantapisteellä on havaittavissa matkustajamäärien vähentyminen juna- ja bussiliikenteessä, mikä ilmenee vähäisempänä pyöräliikenteen määränä verrattuna aiempien vuosien vastaavaan aikaan.

Elinkeinoelämän kannalta Jyväskylän seutu on valtakunnallisesti merkittävä liikenteen solmukohta. Jyväskylästä säteittäisesti erkanevan valtatieverkon ja ratojen hyvä liikennöitävyys on perusedellytys sekä kaupan että teollisuuden kuljetuksille. Valtatieverkolla on seudulla myös suuri merkitys seudullisen ja paikallisen liikenteen välittäjänä. Valtatieverkko yhdistää ja halkoo seudun keskeisiä taajama- ja keskusta-alueita. Erityisen tärkeää on varmistaa Suomen eteläisiä ja pohjoisia osia yhdistävän valtatie 4 liikenteen sekä länsi-itäsuuntaista liikennettä välittävän valtatie 9 liikenteellinen toimivuus ja turvallisuus. Raideliikenteen merkitys pitkillä matkoilla korostuu ja yhteyksiä etenkin Helsinkiin pyritään nopeuttamaan. Lentoliikenteen turvaaminen on elinkeinoelämän näkökulmasta keskeinen liikennejärjestelmäkysymys. Keski-Suomen kansainvälisen saavutettavuuden turvaaminen edellyttää lentoliikenteen palvelutason pitkäjänteistä varmistamista.

ELINKEINOELÄMÄN TILANNE JA NÄKYMÄT

Koronapandemian seurauksena tulleet rajoitustoimet näkyivät Keski-Suomessakin erityisesti

KESKI-SUOMI

TILANNE

	NYT	6 KK-	12 KK-
ELINKEINOELÄMÄ JA YRITYSTOIMINTA	-	○	+
TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄ JA RAKENNE	-	+	+
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS	+	+	○

Arviointiasaiteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (-) paljon heikompi

matkailu- ja ravintolasektorilla, taksiliikenteessä sekä erilaisissa kuluttajapalveluissa. Yritysten kriisistä selviämiseen tarkoitettujen poikkeusrahoituksen haku käynnistyi huhtikuussa. Merkittävä osa myönnetystä poikkeusrahoituksesta kohdistui juuri näille toimialoille. Keski-Suomessa on etenkin matkailupuolella iso merkitys kokous- ja kongressimatkailulla, jossa rajoitukset aiheuttivat isoja muutoksia. Tapahtuma- ja festivaalitoimintaan kytkeytyvä liiketoiminta on ollut lähes pysähdyksissä. Etätyön voimakas lisääntyminen on tarjonnut myös uusia mahdollisuuksia yrityksille, jotka tuottavat palveluita ja ratkaisuja verkossa tapahtuvaan liiketoimintaan. Etätyön kasvulla voi olla myös pidempiaikaisia vaikutuksia esim. kokous- ja kongressitoimintaan, kun yritykset hakevat säästöjä toiminnassaan.

Metallialan yritysten tilanne Keski-Suomessa on vaihteleva. Yhteisenä nimittäjänä on lähestulkoon kaikissa yrityksissä silmiin pistävän suuri epävarmuus loppuvuoden tilanteesta. Osa yrityksistä on selvinnyt jopa ilman lomautuksia, mutta osalla yrityksistä tilanne syksyn tilausten osalta on huolestuttava. Loppukesään ja alkusyksyyn mennessä lomautukset eivät kuitenkaan ole merkittävässä määrin muuttuneet irtisanomisiksi. Lisäksi Keski-Suomen suurimman teollisen työnantajan Valmet Oyj:n hyvällä työtilanteella on myönteisiä heijastusvaikutuksia koko Keski-Suomen maakunnan metallialan näkymiin.

Teknologiateollisuuden vienti viime vuonna kasvoi vielä 6,2 prosenttia pitäen työvoiman kysynnän hyvällä tasolla. Tämän vuoden jälkimmäisen puoliskon aikana teknologiateollisuuden vientiyrityksistä merkittävä osa elää koronan aiheuttaman epävarmuuden tilassa ja tämä näkyy tietenkin työvoiman kysynnässä. Kysymys ei ole ensisijaisesti epidemian kehityksestä Suomessa, vaan Suomen ulkopuolissa maissa. Alan tulevaa kehitystä on loppuvuoden osalta vaikea ennakoita, koska yritysten näkymät ovat jossain määrin ristiriitaisia.

Metsä- ja paperiteollisuuden suurilla irtisanomisilla on välillisiä vaikutuksia työvoiman kysyntään myös muilla toimialoilla. Säynätsalon vaneritehtaan ja Kaipolan paperitehtaan lakkauttamiset ja sellun maailmanmarkkinahinnan lasku ovat tuoneet sangen tummia pilviä Keski-Suomen maakunnan metsätalouden ylle. Ala on hallinnut yhdessä teknologiateollisuuden kanssa maakunnan vientiä, mutta jo viime vuonna metsätalouden

viennin muutos oli 4,1 prosenttia miinusmerkinen. Tätä valitettavaa kehitystä koronaepidemia tulee voimistamaan.

Majoitus- ja ravitsemispalveluala oli yksi eniten epidemiasta kärsineistä toimialoista, ellei jopa kaikkein eniten. Koronapandemia on vaikuttanut ja tulee vaikuttamaan ainakin loppuvuoden ajan toimialan tilanteeseen merkittävästi. Jyväskylän seutukunnalla useita suuria tapahtumia on jouduttu peruuttamaan. MM-osakilpailu Neste Rallin peruuntuminen oli merkittävin peruutettu suuri tapahtuma, jonka vaikutukset ulottuivat myös Jyväskylän seutukunnan ulkopuolella toimiviin alan yrityksiin. Jämsän seutukunnalla matkailualan vaikeuksista on kärsinyt Himos. Takana oli huono alkutalvi ja korona sulki elinkeinon ennen kesää. Tapahtumatuotantoa ei kesän aikana ollut lainkaan. Toisaalta esim. luontoon ja kotimaan matkailuun liittyvän kysynnän kasvu on näkynyt myös Keski-Suomen kohteissa. Tätä trendiä toivotaan pystyvän hyödyntämään jatkossakin. Matkailuinvestoinnit ovat jäissä.

Vaikka kevään aikana voimaan astuneita rajoituksia kesän aikana lievennettiin, niin alalla ei ole päästy, eikä tulla yltämään tämän vuoden aikana yritysten liikevaihtojen kehityksessä viime vuoden tasolle. Alkusyksyn aikana tautitartuntojen määrän kasvu merkitsee edelleen majoitus- ja ravitse-

mispalvelualalle hiljaisten aikojen jatkumista. Eri-tyisesti yksityisten pienien yritysten tilanne tulee olemaan loppuvuotena tukala. Suuremmat ketjut voivat jossain määrin korvata majoitus- ja ravitsemisalan heikkoa tilannetta muiden toimialojen, kuten kaupanalan, palveluilla.

Maatalouden näkyminä koronalla ei pääsääntöisesti ole ollut vaikutusta. Valio on siirtymässä sopimustuotantoon, mikä alkaa näkyä maatalouden investointitukihakemuksissa. Kaikki maidontuotannon laajentamista suunnittelevat tilat eivät pysty investoimaan ainakaan juuri tällä hetkellä. Lypsykarjatalouden rakentamishankkeita ei tullut yhtään viimeksi päättyneellä (15.8.) hakukierroksella.

Korona on lisännyt kotimaisen ja paikallisen ruuan käyttöä, mikä luo positiivisia näkymiä alkutuotannolle ja elintarvikealan yrityksille. Negatiivisia vaikutuksia on ollut suoramyyntiä tai suurtalousmyyntiä harjoittaville tiloille, mutta niitä on alueella varsin vähän ja näille yrityksille on kriisitilanne haettavissa. Sadonkorjuu on edennyt normaalia hitaammin, satonäkymät ovat vaihtelevat mutta kokonaisuutena kohtuullisen hyvät.

Maaseudun yritystukien kysyntä on jatkunut melko normaalina, mikä osoittaa, että osa yrityksistä pystyy panostamaan edelleen investointeihin ja kehittämiseen. Matkailualan yrityksillä on pää-

osin mennyt odotettua paremmin, koska korona on lisännyt kotimaan matkailua. Maaseutuyritysten koronatukia on haettu varsin maltillisesti.

Korona-aika on vauhdittanut puurakentamista ja omatoimista rakentamista. Kuitenkin suurin osa puusta menee metsäteollisuuteen, missä korona on vähentänyt kysyntää maailmanmarkkinoilla. Metsänhakuut näyttävätkin olevan vähenemässä tänä vuonna. UPM:n Kaipolan paperitehtaan sulkeminen tuo haasteita erityisesti Jämsän seudulle. Loppuvuoden aikana rakennetaan tukipaketteja alueen avuksi ja myös maaseuturahaston kehittämishankkeilla ja yritystuilla pyritään helpottamaan tilannetta.

Rakennusallalla varsinkin Jyväskylän seutukunnalla, mutta myös koko Keski-Suomessa, oli odotettavissa merkittävää liikevaihdon ja työvoiman kysynnän vähennystä muutaman huippuvuoden jälkeen. Tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla Jyväskylään valmistui 42 prosenttia vähemmän asuntoja kuin edellisvuoden vastaavana aikana. Alan heikentyvään työvoiman kysyntään viittaa vahvasti myös alkuvuonna myönnettyjen rakennuslupien määrä, joka on reilut 60 prosenttia pienempi, kuin viime vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana. Toimitilarakentamisen kohdalla tilanne näyttää viime vuotta paremmalta.

Koronan vaikutusta rakennusalan tilanteeseen on kovin vaikea erottaa alan suhdannelaskun vaikutuksesta. Kuitenkin on selvää, että koronan vaikutus investointipäätöksiin on ollut merkittävä ja siten alan työvoiman kysyntää loppuvuoden aikana edelleen vähentävä. Metallialan lailla myös rakennusalan yritysten tilanteissa ja loppuvuoden näkymissä on eroja. Osaan yrityksistä koronalla on ollut kielteisiä vaikutuksia, mutta osalla alan yrityksistä tilanne on edelleen kohtuullisen hyvä.

Koronan vaikutus eri kaupan alan toimijoihin ja jakeluketjuihin on ollut kovasti vaihtelevaa. Korona romahdutti keväällä varsinkin elintarvikekauppojen asiakasmäärät. Syksyä kohti mentäessä tilanne on kohentunut, mutta hyväksi tilanne ei todennäköisesti tämän vuoden aikana kehity. Etätöiden tekemisen erittäin voimakas kasvu Jyväskylässä aiheutti varsinkin keskustan liikkeissä asiointimäärien voimakasta vähentymistä, kun taas keskustan ulkopuolella olevien kauppakeskusten ja myymälöiden tilanteeseen koronalla ei ollut niin merkittävää kielteistä vaikutusta. Tie-

tyissä erikoistavaramyymälöissä, kuten polkupyöriä ja retkeilyvälineitä myyvissä liikkeissä nähtiin jopa liikevaihdon kasvua.

Investointeihin koronalla on ollut selkeä vaikutus. Vuosi 2019 oli ELY-keskuksen yritysrahoituksessa ennätysellisen vilkas ja rahoituskysyntä oli vielä selvässä kasvussa. Koronapandemian laajeneminen vuoden 2020 alkupuolella kuitenkin pysähdytti lähes kokonaan normaalin rahoitustoiminnan, mutta rahoituksen kysynnän odotetaan palautuvan loppuvuoden aikana. Haasteita maakunnassa lisää tieto isojen tehdasyksiköiden lakkautuksista. Näiden tilalle synnytettävää korvaavaa pk-yritystoimintaa voidaan vauhdittaa elvytysvaroilla, millä voidaan tukea mm. teollisia investointeja, tuotekehitystä sekä yritysten kansainvälistymistä.

TYÖVOIMAN KYSYNNÄN JA OSAAMISTARPEIDEN NÄKYMÄT

Pandemialla on ollut suuri vaikutus supistuvaan työvoiman tarpeeseen, mutta pandemian todellinen vaikutus Keski-Suomen ELY-keskuksen alueella tulee jäämään arvoitukseksi. Tämä johtuu siitä, että koko maakunnassa työvoiman kysynnän vähenemisestä näkyi merkkejä jossain määrin jo viime vuonna. Viime vuonna avointen työpaikkojen lisäys verrattuna vuoteen 2018 oli noin kymmenen prosenttia. Tämän vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana TE-toimistoon ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä väheni noin kymmenellä prosentilla verrattuna vuoden 2019 vastaavaan aikaan.

Työvoiman kysynnän laskun jatkumisesta Keski-Suomessa vuoden 2020 aikana ilman koronapandemian vaikutusta ennakoitiin maakunnan kaikkien yritysten liikevaihdon lasku vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana 2,5 prosentilla ja vientiyritysten liikevaihdon lasku 10,3 prosentilla (Keski-Suomen Aikajana 3/2020). Keski-Suomen vientialan yritysten liikevaihdon kohdalla laskuun saattoi vaikuttaa yksinomaan jo sellun maailmanmarkkinahinnan muutokset ja Kiinan talouskehitys. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi ei ehkä ole perusteltua selittää työvoiman kysynnän laskun johtuneen ainoastaan ja vain koronasta. Jo aikaisemmin alkanut kehitys eskaloitui koronan vuoksi yrityksissä ennen näkemättömällä laajuudella yt-neuvotteluiksi maalisi- ja huhtikuun aikana.

Vaikka työvoiman kysyntä kääntyi olennaiseen laskuun ensimmäisen kerran sitten vuoden 2014 tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla, niin Keski-Suomen TE-toimistoon ilmoitettujen uusien avoimien työpaikkojen kuukausittainen keskiarvo oli kolmanneksi korkein viimeisen kymmenen vuoden tarkastelujakson aikana. Ainoastaan vuosina 2018 ja 2019 työpaikkojen lukumäärä on ollut vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana korkeampi verrattuna tämän vuoden samaan ajanjaksoon. Nyt kun on siirrytty kriisin shokki- ja reaktiovaiheen jälkeiseen käsittelyvaiheeseen, työvoiman kysynnän laskun vauhdin voidaan olettaa asettuvan Keski-Suomessa tämän vuoden ensimmäistä puoliskoa selvästi maltillisempaan tasoon. Loppuvuoden työvoiman kysyntää tulee leimaamaan kevään ja kesän aikana toteutettujen lomautusten päättymiset, jotka hidastavat sekä uusien työpaikkojen syntymistä että korvaavien työpaikkojen rekrytointeja.

Syksyn 2020 ja talven 2021 työvoiman kokonaiskysynnän kehityksessä merkittävänä tekijänä näyttäisi olevan kuntatalouksien tilanne. Reilusti yli puolessa Keski-Suomen kunnissa on aloitettu yhteistoimintaneuvottelut tämän vuoden aikana. Tämän vuoden kuntien budjetit toteutuvat useimmissa kunnissa huomattavasti alijäämäisinä verrattuna talousarvioiden laadinta-ajankohtaan. Kuntien- ja kuntayhtymien menot eivät tule pysymään budjettien menokehyksissä.

Tulopuolella taas koronan vaikutus verokertymiin kasvattaa alijäämää. Työvoiman kysynnässä tämä kehitys näkyy paineena vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon ja opetus- ja kulttuuritoimen henkilöstömenoja.

Huomattavaa työvoiman kysynnän vähentymistä nähtiin kiinteistöalan, teollisuuden, kuljetus- ja varastoinnin, julkishallinnon ja muun palvelutoiminnan ammattiluokissa. Jonkin verran työvoiman kysynnän laskua esiintyi terveydenhuollon ja rakentamisen toimialoilla. Koronan kaikkein pikaisin työvoiman kysynnän pudotus koettiin kevään aikana majoitus- ja ravitsemispalvelualalla.

Työvoiman kysynnän kannalta metsätalouden suuret yt-neuvottelut kesällä Säynätsalossa ja syksyllä Kaipolassa luonnollisesti vaikuttavat laaja-alaisesti alan työvoiman kysyntään. Vaikka alalle ei ole viime vuosina juuri syntynyt uusia työpaikkoja, niin korvaavaa rekrytointia tehtailla on kuitenkin jossain määrin ollut. Työvoimaa tultaneen irtisanoimaan muun muassa puun korjuuta ja kuljetusta harjoittavista yrityksistä.

Metallialan yritykset ilmoittivat tämän vuoden ensimmäisen puoliskon aikana avoimia työpaikkoja Keski-Suomen TE-toimistoon vain noin seitsemän prosenttia vähemmän kuin vastaavana aikana viime vuonna. Viimevuotista jopa selvästi enemmän kysyntää on ollut hitsaajista ja ohutlevysepistä. Vähemmän kysyntää taas on ollut tämän vuoden aikana ennen kaikkea raskaan autokaluksen asentajista. Myös koneenasentajien kysyntä on laskenut viime vuodesta. Koneinsinöörien, koneistajien ja auton asentajien kysyntä on pysynyt koko lailla viimevuotisella tasolla. Metalliteollisuuden yhtenä koronan aiheuttamana ongelmana on ollut tuontitavaran logistiikkaketjuissa esiintyneet ongelmat.

Viime vuoden ensimmäisen puoliskon aikana myyjille oli 1 759 työpaikkaa. Tämän vuoden vastaavana aikana kysyntä oli vähentynyt 690 työpaikkaan. Myyjien kohdalla tulee tosin muistaa se, että valtaosa avoimista työpaikoista on ruuhkahuippujen purkamisiin tarkoitettuja osa-aikatyöpaikkoja, joissa viikkotyötunnit saattavat jäädä hyvin vähäiseksi. Netti- ja tilauskaupan kasvu luonnollisesti oli ennätysellistä. Vähittäiskaupan tilanteen tervehdyminen ei kuitenkaan loppukesästä vielä näkynyt kovinkaan merkittävänä työvoiman kysyntänä. Koronan suora vaikutus it-alan työvoiman kysyn-

tään ja lomautusten määrään ei ole ollut niin merkittävä kuin usealla muulla toimialalla. Ei it-alakaan ole säästynyt koronan aiheuttamilta vaikeuksilta, ja tähän pääsiallisena syynä on ollut yritysasiakkaiden it-palveluiden kysynnän lasku. It-ala tunnetusti on ollut monta vuotta yksi eniten työvoimapulasta kärsivästä alasta, ja yritysten laajeneminen tapahtuu nykyisin pitkälti yritysostojen kautta.

TYÖTTÖMYYDEN MÄÄRÄN JA RAKENTEEN NÄKYMÄT

Yt-neuvottelujen lukumäärä räjähti kasvuun tämän vuoden maalisi- ja huhtikuun aikana koronaepidemian vuoksi Keski-Suomen ELY-keskuksen alueella. Myönteisenä huomiona neuvotteluissa oli se, että neuvoteltavat toimenpiteet pitivät sisälleen valtaosin määräaikaista, enintään 90 päivää kestäviä lomautuksia. Osassa yrityksistä käytiin yt-neuvotteluja kaiken varalta, mutta koronan aiheuttamien pahimpien skenaarioiden jäädessä toteutumatta myös lomautuksiin turvautumiset jäivät toteutumatta. Irtisanomisiin johtavia yt-neuvotteluja käytiin vuoden ensimmäisen puoliskon aikana jopa vähemmän kuin vuoden 2019 vastaavana aikana.

Kokoaikaisesti lomautettujen osuus kaikista töttömistä tämän vuoden tammi- ja helmikuussa oli täsmälleen yhtä suuri eli 7,5 prosenttia. Huhti-

kuussa vastaava luku oli tähän mennessä koko vuoden korkein; 31,2 prosenttia. Kesän aikana kokoaikaisesti lomautettujen suhteellinen osuus kaikista työnhakijoista näytti jo selkeää laskusuuntaista kehitystä. Elokuun lopussa kokoaikaisesti lomautettujen osuus kaikista työttömistä oli sulanut 10,5 prosenttiin. Lomautukset olivat siis merkittävässä määrin laskeneet kesän aikana. Kokoaikaisesti lomautettujen osuus kaikista työttömistä oli kuitenkin edelleen melko korkealla verrattuna viime vuoden elokuuhun, jolloin kokoaikaisesti lomautettuja oli vain 3,4 prosenttia kaikista työttömistä.

Kokonaistyöttömyys on kasvanut Keski-Suomen alueella viime vuoden elokuusta 2,5 prosenttiyksikköä, mikä lukumääräisesti tarkoittaa melkein 3 000 työnhakijaa. Työttömyysasteena tämä tarkoittaa 13,5 prosentin työttömyyttä. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta elokuun lopussa oli 12,5 prosenttia. Keski-Suomen työttömyysaste jää siis vain yhden prosenttiyksikön tuosta koko maan keskiarvosta. Keski-Suomen maakunta on selvinnyt koronapandemian tuhoista useita muita maakuntia vähemmin vaurioin.

Keski-Suomen seutukuntakohtaisessa vertailussa huhti- ja toukokuussa koronan vaikutus näkyi voimakkaimmin Jyväskylän seutukunnan työttömyysasteen nousevana kehityksenä. Epidemian vai-

kutus näyttäytyi Keski-Suomessa tämän vuoden ensimmäisten kahdeksan kuukauden aikana kaikkein voimakkaimpana toukokuussa, jolloin työttömyys nousi Keski-Suomen TE-toimiston alueella 65 prosenttia verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Jyväskylän seutukunnalla työttömyys kasvoi tämän vuoden toukokuussa verrattuna viime vuoden toukokuuhun peräti 70 prosentilla. Jämsän seutukunnalla työttömyys nousi Keski-Suomen seutukuntien vertailussa toukokuussa kaikkein vähiten. Tosin Jämsänkin seutukunnalla nousua oli tuolloin 50 prosenttia. Loppukesän aikana lomautusten päättymisten seurauksena myös eri seutukuntien väliset erot tasaantuivat huomattavasti. Elokuun lopussa Äänekosken seutukunnan työttömyyden kasvu verrattuna viime vuoden elokuuhun oli 25 prosenttia ja Jämsän seutukunnan vastaava luku oli 19 prosenttia. Muiden seutukuntien työttömyyden kehitys jakaantui melko tasaisesti näiden kahden seutukunnan työttömyyden kasvulukujen väliin.

Nuorisotyöttömyyden osalta kasvuvauhdin kausittainen kehitys on ollut samansuuntaista kuin kokonaistyöttömyyden. Pitkäaikaistyöttömyyden trendi sen sijaan on ollut erilainen. Pitkäaikaistyöttömyyden suhteellisen kehityksen kasvuvauhti on jatkanut kiihtyvää kasvuaan myös kesäkuukausien aikana verrattuna tämän vuoden edeltäviin kuukausiin sekä viime vuoden vastaviin kuukausiin.

Koronakevään vaikutus työttömyyden kasvuun kohdistui miehiä enemmän naisiin. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että naisia työskentelee enemmän palvelu- ja myyntitehtävissä. Keski-Suomen TE-toimistossa tämän vuoden aikana naisten osuus kaikista työnhakijoista oli matalimmillaan helmikuussa, jolloin naisten osuus työnhakijoista oli 41,1 prosenttia. Korkeimmillaan se oli kesäkuun lopussa; 47,9 prosenttia. Elokuun loppuun mennessä kuitenkin naisten osuus oli laskenut 43,5 prosenttiin.

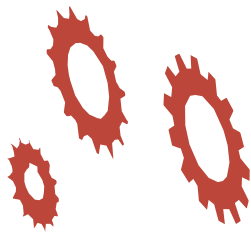
Jämsän työttömyyden kasvu tulee olemaan Kaipolan tehtaan lakkauttamisen sekä sen heijastusvaikutusten vuoksi varsin koruton luettavaa. Pahimman skenaarion mukaan noin 1 200 työpaikkaa katoaa seutukunnalta. Seutukunnan työttömyysasteessa lakkauttaminen tulee näkymään pääosin vasta ensi kevään aikana pitkien irtisanomisaikojen vuoksi. Lisäksi tulee muistaa, että ensi vuoden loppukevääseen mennessä irtisanotuille

on löytynyt ratkaisuja mm. uudelleen työllistymisen, koulutuksen ja eläköitymisen keinoin. Osa irtisanotuista asuu jo nyt Jämsän seutukunnan ulkopuolella ja poismuutto seutukunnalta tulee jossain määrin lisääntymään.

Loppuvuoden työttömyyden kehitystä ennakoitaessa alkusyksy näyttäisi siltä, että Keski-Suomessa kokonaistyöttömyys jatkaisi laskuaan loppuvuoden aikana, kuten myös nuorisotyöttömyys. Pitkäaikaistyöttömyyden suotuisan kehityksen kääntyminen viime vuoden puolella maltilliseen kasvuun jatkaa valitettavaa kasvuaan tämän vuoden aikana ja vieläpä melko varmasti kiihtyvällä vauhdilla. Toisaalta TE-toimistojen on resursoitu hyvin, joten työvoimapoliittisia toimenpiteitä voidaan toteuttaa tarpeen mukaan. Loppuvuonna työttömyys yleensä on alimmillaan kausivaihteiluista johtuen.

LISÄTIETOJA

Strategiapäällikkö Eija Heinonen

Keski-Suomen ELY-keskus

+358 0295 024 658

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

KESKI-SUOMEN
ALUEELLISET
KEHITYSNÄKYMÄT

2|2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus